

Motion till riksdagen

1989/90:Sk806

av Kjell Johansson m.fl. (fp)

Skatter och rättssäkerhet

1 Inledning

Den svenska skattelagstiftningen är i hög grad en spegelbild av det gamla skattesystem som nu är föremål för en genomgripande förändring. De mycket höga marginalskatterna har gjort det lönsamt för dem som haft möjlighet att ägna tid och pengar åt att på olika sätt, lagliga och olagliga, undanhålla inkomst från beskattning. För att motverka detta har socialdemokraterna fört en politik där man i sin önskan att täppa till kryphål ofta gjort intrång i enskilda medborgares rättsäkerhet.

Arbetet med 1991 års planerade skattereform syftar bl.a. till att komma till rätta med ovan nämnda nackdelar. Genom generella skattesatser för olika inkomstslag och en kraftig rensning i avdragsfloran skapas klarare linjer i skattesystemet. Möjligheten för skattebetalaren att förutse skattemässiga konsekvenser av privatekonomiska beslut ökar vid en reform som följer dessa grundlinjer. En begriplig skattelagstiftning är av största vikt för att förhindra att personer utan uppsåt bryter mot reglerna.

Taxeringsarbetet måste präglas av rättvisa och likformighet. Taxeringsmyndigheternas kontrollbehov måste alltid vägas mot enskilda människors integritet och företagens krav på insynsskydd. Det är vår uppfattning att samhällsmedborgarnas rättmätiga krav på en privat sfär hittills i alltför hög grad fått vika för kontrollintresset.

I denna motion pekar vi på rättsäkerhetsstridig lagstiftning på skatteområdet och lämnar förslag till förbättring av regelsystemet. I en annan motion, Stärk rättssäkerheten, behandlas några större principiella frågor på detta område grundligt. I dessa fall hänvisas till denna motion.

2 Betalningssäkringslagen

Lagen om betalningssäkring måste utformas så att den uppfyller högt ställda krav på rättsäkerhet. I motionen Stärk rättssäkerheten ställs krav på ett antal genomgripande förändringar av lagen.

3 Bevissäkringslagen

Bevissäkringslagen ger skattemyndigheten omfattande befogenheter att söka igenom privata utrymmen. Dagens skatterazzior innebär en grov

kränkning av enskilda människors privatliv på ett sätt som överhuvudtaget inte bör få förekomma.

Vi vidhåller därför vårt i tidigare sammanhang framförda yrkande att bevissäkringslagen skall avskaffas.

Bevissäkringslagen behandlas mer utförligt i vår motion Stärk rättssäkerheten.

Mot. 1989/90
Sk806

4 Generella taxeringskontroller

Mot våra protester gavs för några år sedan skattemyndigheterna rätt att företa generella taxeringskontroller. Detta innebär att det är fritt fram att kontrollera handlingar hos vem som helst när som helst, om bara granskningen kan sättas i samband med deklarationsskyldigheten.

Detta är ett flagrant exempel på hur den enskildes berättigade anspråk på en privat sfär kränks på ett oacceptabelt sätt. Den aktuella lagstiftningen bör avskaffas.

Denna problematik behandlas mer utförligt i vår motion Stärk rättssäkerheten.

5 Generalklausulen

Det finns många problem med den s.k. generalklausulen mot skatteflykt som den nu är utformad. Bl.a. att den är så allmänt hållen att dess tillämpning är oförutsägbär för såväl skattskyldiga som för myndigheterna. Vi anser därför att generalklausulen bör slopas.

Generalklausulen behandlas mer utförligt i vår motion Stärk rättssäkerheten.

6 Förtryckta blanketter för förenklad självdeklaration

Det förenklade deklarationsförfarandet innebär i regel att deklaranten undertecknar ett intyg på att inga andra inkomster har uppburits än de som skattemyndigheten har erhållit kontrolluppgift på. Detta innebär att den enskilde utan kontroll hos skattemyndigheten inte kan kontrollera vilket belopp han eller hon deklarerar.

Ett förenklat deklarationsförfarande bör utformas så att inkomna kontrolluppgifter finns förtryckta på deklarationsblanketten. Den enskilde kan då kontrollera vilka uppgifter som inkommit till skattemyndigheterna samt huruvida dessa uppgifter är korrekta.

7 Taxering av ADB-baserade räkenskaper

Taxeringskontroller måste givetvis få göras i material som är datoriserat. Nu gällande regler är emellertid alltför bristfälliga då det gäller att tillgodose datasystemets innehavare eller tredje mans integritet. Regeringen har nyligen, efter krav från bl.a. folkpartiet, tillsatt en utredning som ska utreda dessa frågor. Vi förutsätter därför att regler nu kommer att föreslås som tar hänsyn till företagens krav på insynsskydd och enskilda människors integritet, men också taxeringsmyndigheternas kontrollverksamhet.

8 Tidsgräns för meddelande om avvikelse

Mot. 1989/90

Sk806

Det är av största vikt för rättssäkerheten vid taxeringsförfarandet att beslut om avvikelse från avgivna självdeklarationer fattas i sådan tid före taxeringsarbetets avslutande att de enskilda skattebetalarna får god tid på sig att begära omprövning. Sådant beslut skall därför enligt vår mening fattas senast en månad före taxeringsperiodens utgång. Skulle tidsgränsen inte följas bör beslut om avvikelse till den enskildes nackdel inte få fattas.

9 Förutsättningarna för eftertaxering

Riksdagen har beslutat om att skattemyndigheterna skall kunna fatta beslut om eftertaxering, vilket innebär att en tidigare fastställd taxering rivs upp. För en person med små ekonomiska marginaler kan detta innebära en personlig katastrof. Det är således av största vikt att eftertaxeringsinstitutet inte utnyttjas godtyckligt. Förutsättningarna för eftertaxering bör omprövas. Det har visat sig att det vid olika länsskattemyndigheter har utvecklats olika praxis vad beträffar eftertaxeringsinstitutet. ●likheten består i att länsrätterna i varierande utsträckning tar hänsyn till svårigheten för den enskilde skattebetalaren att i detalj känna till skattelagstiftningen.

Vi vill erinra om vikten av att det inte ställs orimliga krav på den enskilde skattebetalaren. Det bör vara tillräckligt om i deklarationen lämnats de uppgifter som skattebetalaren rimligen kan inse bör lämnas. I den mån taxeringsnämnden underlåtit att inom ramen för sitt taxeringsarbete utreda den aktuella skattefrågan bör i princip någon möjlighet till eftertaxering inte föreligga. Genom att på så vis ställa högre krav på taxeringen i första instans ökar också rättssäkerheten för den enskilde.

Den departementsstencil avseende översyn av eftertaxerings- och skattetillägsreglerna som för närvarande förbereds inom finansdepartementet bör påskyndas. Vi betonar vikten av att utredaren kommer med förslag med ovan angiven innebörd.

10 Skattetillägg

Det administrativa sanktionssystemet med bl.a. skattetillägg och förseningsavgift måste vara så utformat att det uppfattas som rättvist av de skattskyldiga. Vi anser att en förutsättning för detta är att hänsyn kan tas till omständigheterna i varje enskilt fall, dvs att lagen ges en mer flexibel tillämpning.

Denna fråga är för närvarande föremål för överväganden inom finansdepartementet, men något förslag har ännu inte kommit. Vi förutsätter att regler kommer att föreslås med ovan angiven innebörd.

11 Fyllnadsinbetalningsavgiften

Genom riksdagsbeslut 1988 infördes en avgift på 2 % på fyllnadsinbetalningar av preliminär skatt över 20000 kronor som görs under tiden den 19 januari till den 30 april taxeringsåret. Vi anser att det inte är rimligt att ta ut en kvarskatteavgift redan innan skyldighet att avlämna deklaration föreligger. Vi föreslår att avgiften slopas.

Hemställan

Mot. 1989/90

Sk806

Med hänvisning till det anförda hemställs

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om taxeringsrevision av ADB-baserade räkenskaper,
2. att riksdagen hos regeringen begär förslag om tidsgräns för att meddela beslut om avvikelse från självdeklaration,
3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om förutsättningarna för eftertaxering,
4. att riksdagen hos regeringen begär förslag om ändrade regler för skattetillägg i enlighet med vad i motionen anförts,
5. att riksdagen beslutar upphäva bestämmelserna om avgift på fyllnadsinbetalningar av preliminär skatt.
6. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om förtryckta blanketter för förenklad självdeklaration.

Stockholm den 17 januari 1990

Kjell Johansson (fp)

Isa Halvarsson (fp)

Leif Olsson (fp)

Anne Wibble (fp)